

Symposium: Amk-opiskelija työelämäläheisessä oppimisen ekosysteemissä

Pj. Marja Kopeli, Savonia-ammattikorkeakoulu

Symposiumissa tarkastellaan ammattikorkeakoulupedagogiikkaa ja esitellään työelämäläheisen korkeakoulutuksen ratkaisuja. Keskeisiä kysymyksiä ovat, millä edellytyksillä työelämä voi ottaa aiempaa suuremman roolin koulutuksen toteuttamisessa, millaisia kokemuksia Savonia-ammattikorkeakoululla on satelliittikoulutuksista ja miten reflektointitaidot kehittyvät, kun niitä erityisesti tuetaan.

Esimerkkinä toimii Savonia-ammattikorkeakoulun satelliittikoulutusmallilla toteuttama suuhygienistikoulutus (2017 – 2020), jossa sopimukseen perustuvan yhteistyön kumppaneina ovat Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, Heinolan kaupunki ja Lahden ammattikorkeakoulu. Työelämä on saanut aiempaa suuremman roolin opiskelijan ohjauksessa ja ammatti-identiteetin rakentamisessa, kun satelliittiopiskelijoita ovat ohjanneet Savonian ohjausverkoston lisäksi työelämästä nimetyt henkilökohtaiset mentorit.

Symposiumissa julkistetaan tulokset kahdesta koulutusmalliin liittyvästä tutkimuksesta:

- 1) suuhygienistiopiskelijoiden reflektointitaitojen kehittyminen opintojen alkuvaiheessa
- 2) työpaikkamentoreiden osaamisen kehittyminen opiskelijoiden osaamisen arvioinnissa ja ohjauksessa.

Symposiumin esitykset liittyvät opetus- ja kulttuuriministeriön 2017 – 2019 erillisrahoittamaan Toteemi - Työstä oppimassa, työhön -hankkeeseen.

Työpaikkayhteistyössä toteutuva satelliittikoulutus

Marja Kopeli, Savonia-ammattikorkeakoulu

Satelliittikoulutuksessa etäpaikkakunnalla opiskeleva ryhmä integroituu osin tai kokonaan kampusryhmään mutta seuraa opetusta etäyhteyksien avulla tai nauhoituksina. Oppimisen ekosysteemi muodostuu korkeakoulujen ja työelämän organisaatioiden välisestä sopimus pohjaisesta yhteistyöstä, työelämäläheisestä pedagogiikasta ja sähköisten ympäristöjen hyödyntämisestä yhdistyneenä opiskelijan työelämävalmiuksia tukevaan ohjaukseen.

Savonia-ammattikorkeakoulu on toteuttanut satelliittikoulutuksia työelämäyhteistyössä vuodesta 2014 lähtien. Lähtökohtana on satelliittialueella oleva tarve osaavalle työvoimalle tai muu intressi. Satelliittipaikkakuntia ovat olleet mm. Kotka, Lappeenranta, Lahti, Pori ja

Vuokatti. Kullakin alueella sopimuskumppaniverkosto rakentuu tarpeen mukaan ja koulutuksen toteutusvastuut sovitaan räätälöidysti kullekin koulutukselle.

Hybridiopetuksessa etäryhmä integroituu kampusryhmään eli opettajalla on samaan aikaan opiskelijoita sekä kampuksen opetustilassa että etäyhteyksien päässä. Integroituvien hybridikoulutusten aloittaminen edellyttää opetushenkilöstöltä orientoitumista uuteen toteutustapaan ja kuormittaa varsinkin alussa opettajaa. Etäyhteyksien toimivuus on olennaisessa asemassa; toimimattomuus haittaa opettajan lisäksi sekä etä- että kampusryhmän opiskeluun keskittymistä.

Koulutuksen kolmikantainen yhteiskehittäminen, johon osallistuvat työelämän, opiskelijoiden ja korkeakoulun edustajat, motivoi ja sitouttaa yhteiseen tavoitteeseen. Työmuotoina toimivia ovat mm. yhteiskehittelytilaisuudet ja ohjausryhmätyöskentely.

Henkilökohtainen oppimisympäristö PLE (personal learning environment) ja puolivuosioreflektiot minäpystyvyyden rakentamisessa

Aija Hietanen, Savonia-ammattikorkeakoulu

Henkilökohtaisella oppimisympäristöllä (PLE) tarkoitetaan opiskelijan itse rakentamaa digitaalista ympäristöä, jonka avulla hän tekee näkyväksi oppimisprosessinsa, osaamisensa kehittymisen ja ammatillisen kasvunsa. Savonia-ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalan opiskelijat rakentavat PLE:n Savonian palvelimella sijaitsevalle Wordpress-blogialustalle. PLE kulkee opiskelijan mukana oppilaitoksesta työelämään sekä jatko- ja täydennyskoulutuksiin. Se kokoaa yhteen formaalin ja informaalin oppimisen ja tukee erinomaisesti jatkuvan ja elinikäisen oppimisen periaatetta.

Työelämä odottaa ammattikorkeakoulusta valmistuvalta opiskelijalta luovuutta, kehittämisvalmiuksia, ongelmanratkaisukykyä ja innovatiivisuutta. Toisin sanoen uskoa omaan potentiaaliin ja uskallusta sen käyttämiseen muuttuvissa tilanteissa eli minäpystyvyyttä. Minäpystyvyyttä vahvistaa se, että opiskelijaa tuetaan oppimisen omistajuuteen ja annetaan palautetta hänen edistymisessään siinä. PLE-työskentelyn olennainen osa on reflektio, jonka avulla opiskelija tulee tietoisiksi omasta oppimisestaan. Sote-alan opiskelija reflektoi Savoniassa osaamisensa kehittymistä puolivuosiittain suhteessa opetus suunnitelmassa esitettyihin kompetensseihin. Lisäksi reflektiota edellytetään harjoittelujen ja erilaisten tehtävien yhteydessä.

Suuhygienistiopiskelijoiden reflektointitaidot korkeakouluopintojen alkuvaiheessa, tutkimustulokset

Netta Matikainen, Itä-Suomen yliopisto

Suuhygienistiopiskelijoiden reflektointitaitojen kehittymistä on selvitetty laadullisella tutkimuksella, jossa tarkastellaan satelliittiopiskelijoiden kirjoittamien puolivuosioreflektioiden tasoa ja aiheita sekä kuvataan tekijöitä, joiden opiskelijat kokevat edistävän reflektointiaan. Terveysalan opettajat voivat soveltaa tietoa opiskelijoiden reflektiota tukevien menetelmien ja reflektion syvyyden arviointikriteerien suunnittelussa.

Tutkimuksen aineistona ovat 11 suuhygienistiopiskelijan opintojen alkupuolella PLE:hensä kirjoittamat puolivuosioreflektiot kolmen lukukauden ajalta sekä teemahaastattelulla kerätty aineisto.

Tutkimukseen osallistuneiden suuhygienistiopiskelijoiden reflektio-osaaminen oli opintojen alussa pääosin keskitasoa. Osaaminen kehittyi hieman kolmen reflektion aikana. Opiskelijat refleктоivat teksteissään seuraavia teemoja: opiskelun aikatauluttaminen, uusi ammattirooli, oppimis- ja opiskelutyyli, oma osaaminen ja oppiminen, opintoihin liittyvät tunnetilat sekä hoitotyö eri näkökulmista tarkasteltuna. Reflektiota edistäviä tekijöitä olivat ajan myötä lisääntynyt kokemus reflektointiin, opettajan antama palaute ja ohjeet, arviointikriteerien tunteminen, reflektointi suullisesti, refleктоiminen pidemmältä ajanjaksolta, mentorin antama tuki sekä reflektion käsitteen ymmärtäminen.

Mentorointivalmennus ja siihen liittyvä osaamismerkki

Aija Hietanen, Savonia-ammattikorkeakoulu

Satelliittikoulutuksen suuhygienistiopiskelijoille nimettiin työelämämentorit koko opintojen ajaksi. Näin työelämä sai laajemman roolin opiskelijan ohjauksen kokonaisuudessa. Mentorin tehtävänä on auttaa opiskelijaa hänen ammatillisessa kasvussaan kohti uutta ammattia. Toteemi-hankkeen tuella työelämästä nimetyt suuhygienistimentorit kävivät läpi 2-vuotisen mentorointivalmennuksen. Valmennus koostui kerran lukukaudessa toteutetusta lähitapaamisesta ja niiden välillä mentori - aktori-suhteesta. Valmennus oli laajuudeltaan 2 opintopistettä.

Valmennuksen tavoitteena oli, että mentoreina toimivat saavat valmiuksia opiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen, osaamisen arviointiin ja palautteen antamiseen sekä erityisesti taitoja tukea ja edistää opiskelijan reflektiivistä ajattelua. Mentorin keskeisenä tehtävänä oli antaa palautetta opiskelijan PLE:hen kirjoittamaan puolivuosioreflektion ja tämän jälkeen käydä opiskelijan (aktori) kanssa mentorointikeskustelu. Valmennuksen lopussa mentorit tekivät lopputehtävän, jossa he pohtivat omaa kasvuaan mentorina. Valmennuksen hyväksytysti suorittaneille myönnettiin digitaalinen Mentori-osaamismerkki (Open Badge), jonka mentori vastaanottaa Open Badge Passport -palvelussa.

Työpaikkamentorien osaamisen kehittyminen valmennuksen aikana, tutkimustulokset

Kaarina Sirviö ja Marja-Anneli Hynynen, Savonia-ammattikorkeakoulu

Mentorointia pidetään tänä päivänä tärkeänä, ehkä jopa tärkeimpänä ohjausmenetelmänä ammatilliselle kasvulle ja asiantuntijuuden kehittymiselle sekä uralla etenemiselle. Tavoitteellisen mentoroinnin ja mentoriprosessin onnistumiseksi tarvitaan valmennusta.

Elokuussa 2017 Savonia-ammattikorkeakoulun satelliittikoulutuksessa aloitti 15 suuhygienistiopiskelijaa. Jokaiselle opiskelijalle nimettiin oma työelämämentori, joka osallistui 2-vuotiseen mentorivalmennukseen syksystä 2017 alkaen. Valmennuksen merkitystä mentoriosaamisen kehittämisessä selvitettiin tutkimuksella, jonka aineisto hankittiin työelämämentorien ryhmähaastatteluilla syksyllä 2018 ja syksyllä 2019. Haastatteluaineisto analysoitiin sisällön analyysillä.

Mentorin ja klinisen harjoittelun ohjaajan roolit selkiytyivät mentorivalmennuksen edetessä. Mentorivalmennuksessa olevat suuhygienistit ymmärsivät reflektion ja dialogisuuden merkittäviksi mentoritaidoiksi ja he kokivat kykenevänsä antamaan palautetta laajemmasta, aktorin ammatillisen osaamisen kehittymisen näkökulmasta. He käyttivät aiempaa tiedostetummin palautteen antamisen menetelmänä avoimia kysymyksiä, jotka toimivat aktorin reflektion aktivoijana. Mentorointi on asiantuntijaosaamista, joka vaatii paljon harjoittelua.

Mentorivalmennuksessa olevat suuhygienistit toivat esille, että valmennus olisi pitänyt järjestää ennen kuin varsinainen mentorointiprosessi alkoi. Näin mentoroinnin tavoitteellisuus olisi selkiytynyt heille paremmin.